View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk
brought to you by CORE
provided by Belarusian State Pedagogical University Repository

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка”

Г.Ф.Андарала, А.Г.Міхалевіч, Н.Р.Мордас

СУЧАСНАЯ БЕЛАРУСКАЯ МОВА: ТЭСТАВЫЯ ЗАДАННІ

Дапаможнік

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Мінск 2005

Складальнікі:
кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай мовы і методыкі яе выкладання БДПУ Г.Ф.Андарала;
кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай мовы і методыкі яе выкладання БДПУ А.Г.Міхалевіч;
кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай мовы і методыкі яе выкладання БДПУ Н.Р.Мордас

Рэцэнзенты:
доктар педагагічных навук, загадчык кафедры рускай мовы і методыкі яе выкладання БДПУ І.І.Паўлоўскі;
кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання БДУ А.Р.Хромчанка

У дапаможніку пададзены тэставыя заданні (чатыры варыянты) па тэмах сучаснай беларускай марфалогіі, якія вывучаюцца студэнтамі спецыяльных і неспецыяльных факультэтаў: назоўніку, прыметніку, лічэбніку, займенніку, дзеяслове, службовых часцінах мовы.

Адрасуецца выкладчыкам і студэнтам спецыяльных і неспецыяльных факультэтаў БДПУ ўсіх форм навучання, можа быць выкарыстаны ў працы вучнямі старэйшых класаў агульнаадукацыйных сярэдніх школ.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

УВОДЗІНЫ

Якасць прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў у многім залежыць ад сістэматычнасці засваення ведаў па розных дысцыплінах. Сярод іх важнейшую ролю адыгрывае курс “Сучасная беларуская мова”, які чытаецца ў розных семестрах на дзённым і завочным аддзяленнях як спецыяльных, так і неспецыяльных факультэтаў педВНУ і ставіць мэтай авалоданне нормамі літаратурнай мовы, багатым слоўнікавым запасам і г.д.

Дасягненню пастаўленай мэты садзейнічае, сярод іншых, уменне студэнтаў самастойна пазнаваць новае і адпаведна праводзіць самаправерку сваіх ведаў па пэўнай лінгвістычнай дысцыпліне. Каб апошняе стала магчымым, і створаны вучэбны дапаможнік “Сучасная беларуская мова:тэставыя заданні”. Акрамя таго, ён дае магчымасць выкладчыку роднай мовы ў ВНУ праверыць і ацаніць студэнцкія адказы, сумарны вынік якіх улічваецца на экзамене.

Дапаможнік уключае тэставыя заданні (чатыры варыянты) па асноўных тэмах сучаснай беларускай марфалогіі: назоўніку, прыметніку, лічэбніку, займенніку, дзеяслове, службовых часцінах мовы. У канцы дапаможніка падаюцца адказы на кожнае тэставае заданне.

Аўтарамі дапаможніка з’яўляюцца дацэнты кафедры беларускай мовы і методыкі яе выкладання БДПУ, кандыдаты філалагічных навук Галіна Фёдараўна Андарала (тэмы “Дзеяслоў”, “Звязка”), Алена Генадзьеўна Міхалевіч (тэмы “Паняцце пра часціны мовы”, “Назоўнік”, “Лічэбнік”, “Займеннік”) і Наталля Расціславаўна Мордас (тэмы “Прыметнік” ,“Прыслоўе”, “Безасабова-прэдыкатыўныя словы”, “Службовыя часціны мовы”).

Дапаможнік можа быць выкарыстаны студэнтамі спецыяльных і неспецыяльных факультэтаў педагагічных ВНУ Рэспублікі Беларусь, выкладчыкамі і настаўнікамі роднай мовы, школьнікамі старэйшых класаў агульнаадукацыйных сярэдніх школ, а таксама ўсімі тымі, хто цікавіцца беларускай мовай.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1. ПАНЯЦЦЕ ПРА ЧАСЦІНЫ МОВЫ

1. 1. УКАЖЫЦЕ НЯПРАВІЛЬНАЕ СЦВЕРДЖАННЕ

1 варыянт

1. Да самастойных часцін мовы адносяцца іменныя часціны мовы.
2. Да службовых часцін мовы адносяцца прыназоўнікі, злучнікі, часціцы.
3. Самастойныя часціны мовы могуць выступаць толькі галоўнымі членамі сказа.
4. Службовыя часціны мовы ўжываюцца толькі ў спалучэнні з галоўнымі членамі сказа.

2 варыянт

1. Да самастойных часцін мовы адносяцца іменныя часціны мовы, дзеяслоў, прыслоўе.
2. Да службовых часцін мовы адносяцца прыназоўнікі, злучнікі, гукаперайманні.
3. Самастойныя часціны мовы могуць выступаць толькі даданымі членамі сказа.
4. Службовыя часціны мовы не маюць намінатыўнага значэння.

3 варыянт

1. Да самастойных часцін мовы адносяцца іменныя часціны мовы, дзеяслоў, прыслоўе, безасабова-прэдыкатыўныя словы.
2. Да службовых часцін мовы адносяцца прыназоўнікі і злучнікі.
3. Самастойныя часціны мовы маюць намінатыўнае значэнне.
4. Службовыя часціны мовы з'яўляюцца членамі сказа.

4 варыянт

1. Да самастойных часцін мовы адносяцца назоўнік, прыметнік, лічэбнік, займеннік, дзеяслоў, прыслоўе, безасабова-прэдыкатыўныя словы.
2. Да службовых часцін мовы адносяцца злучнікі, часціцы, выклічнікі.
3. Самастойныя часціны мовы маюць лексічнае значэнне.
4. Службовыя часціны мовы выражаюць толькі адносіны паміж кампанентамі словазлучэння.

2. НАЗОЎНІК

2. 1. УКАЖЫЦЕ РАЗРАДЫ НАЗОЎНІКАЎ
а) адушаўлёныя; б) неадушаўлёныя

1 варыянт

1. Мярцвяк, лясун, птушаня,слесар.
2. Вуліца, дрэва, моладзь,настрой.
3. Абажур, брусніцы, весялосць, натоўп.
4. Аташэ, герой, гном, сусед.

2 варыянт

1. Вісельнік, дацэнт, карп, юнат.
2. Вайсковец, жырафа, парася, янот.
3. Вёска, клён, маладосць, цішыня.
4. Алібі, бег, журы, чалавецтва .

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3 варыянт

1. Кенгуру, маёр, тапелец, студэнт.
2. Сяброўства, пяро,талент, шчасце.
3. Музыка, нонсэнс, опера, сасна.
4. Артыст, Бетховен, маўчун, нябожчык.

4 варыянт

1. Анкета, баравік, малако, музей.
2. Амерыканец, верабей, кот, лісіца.
3. Брыгадзір, волат, тапелец, хлопец.
4. Журы, вольха, кальрабі, крэсла.

2. 2. УКАЖЫЦЕ РАЗРАДЫ НАЗОЎНІКАЎ
а) канкрэтныя; б) абстрактныя

1 варыянт

1. Качаня, насякомае, ружа, шчупак.
2. Каханне, розум, шчасце, смеласць.
3. Бурак, заяц, дрэва, фельчар.
4. Дажынкі, крык, радасць, сум.

2 варыянт

1. Боль, выбар, захапленне, цяжар.
2. Заданне, кніга, конь, туман.
3. Воўк, куст, мінчанін, токар.
4. Адносіны, бег, гора, ціш.

3 варыянт

1. Абставіны, гвалт, прыемнасць, шыр.
2. Беларус, дом, мачаха, поле.
3. Выпрабаванне, лёс, ніз, поспех.
4. Горад, каса, паводка, стол.

4 варыянт

1. Дзіця, неслух, сарока, узгорак.
2. Высь, перагаворы, сорам, хадзьба.
3. Барацьба, веды, вера, мужнасць.
4. Вока, слон, снег, шафа.

2. 3. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ЗБОРНЫХ НАЗОЎНІКАЎ

1 варыянт

1. Ельнік, карэнне, крылле, студэнцтва.
2. Калоссе, каменне, пер’е, чалавецтва.
3. Мурашка, нага, хата, чалавек.
4. Дзяўчына, дуб, зямля, сузор’е.

2 варыянт

1. Бярвенне, дубняк, птаства, садавіна.
2. Гісторыя, краіна, лёс, лётчык.
3. Камень, настаўнік, слова, сцяна.
4. Агентура, настаўніцтва, салома,сын.

3 варыянт

1. Вайна, малюнак, праца, рука.
2. Гароднiна, звяр’ё, лісце, сасоннік.
3. Галлё, галота, дзічына, зараснік.
4. Вуліца, звер, маршал, сэрца.

4 варыянт

1. Вечар, зорка, зубр, смех.
2. Думка, раніца, школа, шлях.
3. Беразняк, куп’ё, ламачча, моладзь.
4. Вецце, кветнік, лістота, сялянства.

2. 4. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ РЭЧЫЎНЫХ НАЗОЎНІКАЎ

1 варыянт

1. Апілкі, лён, соль, сталь.
2. Брат, бруд, тэлевізар, чаканне.
3. Аспірын, торф, чай, шоўк.
4. Вуліца, навальніца, Міхась, цырк.

2 варыянт

1. Дзіця, каханне, кветка, трава.
2. Вадарод, кілаграм, малако, метр.
3. Бульба, карвалол, рацін, шчаўе.
4. Доктар, машына, цень, чарніцы.

3 варыянт

1. Брыкет, валідол, паркаль, смятана.

4 варыянт

1. Грузавік, дзень, сабака, ясень.

РЭПАЗІТОРЫЙ БГПУ

2. Вадарод, кансервы, мазь, метал.
3. Гарачыня, ідэя, праспект, рэдактар.
4. Азот, кубаметр, цукар, цэнтнер.

2. Аўтар, гадзіна, жніво, поўдзень.
3. Аміяк, сантыметр, тона, хлеб.
4. Атлас, дрожджы, духі, цытрамон.

2. 5. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ, ЯКІЯ ЎТВАРАЮЦЬ ФОРМЫ МНОЖНАГА ЛІКУ

1 варыянт

1. Паводка, селянін, сшытак, чалавек.
2. Дошка, мінчанін, пясок, станцыя.
3. Мазыр, май, поўнач, сацыялізм.
4.Адказнасць, золата, мяса, чарніла.

2 варыянт

1. Зерне, Індыя, карозія, моладзь.
2. Гняздо, дом, колас, рэчка.
3. Бульвар, кісель, лес, мыш.
4. Акно, дождж, кацяня, неба.

3 варыянт

1. Бусел, галава, дзяцел, зубр.
2. Боль, гарох, Кітай, чалавецтва.
3. Абавязак, раман, снег, стагоддзе.
4. Бяліла, Іслач, Марс, сентыменталізм.

4 варыянт

1. Весялосць, захад, рэалізм, Колас.
2. Класіцызм, май, Об, Свіцязь .
3. Возера, мястэчка, сустрэча, том.
4. Афрыка, град, збожжа, рэалізм.

2. 6. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ, ЯКІЯ НЕ МАЮЦЬ АДПАВЕДНАЙ ФОРМЫ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ

1 варыянт

1. Абцугі, акуляры, дзверы,нажніцы.
2. Джынсы, калготы, кансервы, плаўкі.
3. Апілкі, высеўкі, імяніны, памыі.
4. Вочы, гасцінцы, пісьмы, саставы.

2 варыянт

1. Беларусы, грыбы, памылкі, сэрцы.
2. Вячоркі, дэбаты, заручыны, сані .
3. Бараўляны, веды, выбары, шахматы.
4. Вечары, групы, сем'і, словы.

3 варыянт

1.Замаразкі, перагаворы, Карпаты.
2. Грудзі, журавіны, каноплі, паводзіны.
3. Гады, клопаты, ластаўкі, пісьмы.
4. Агароды, каты, кватэры, пальцы.

4 варыянт

1. Дзеці, крыкі, пасёлкі, трывогі.
2. Гімалаі, грымоты, руіны, суткі.
3. Дочкі, пахі, пацалункі, павукі.
4. Крупы, прыцемкі, Філіпіны.

2. 7. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ, ЯКІЯ НЕЛЬГА ЎКЛЮЧАЦЬ У АДНО З ПУНКТУ ГЛЕДЖАННЯ ЛІКУ

1 варыянт

1. Бакалаўры, крупы, паводзіны.
2. Змрокі, каноплі, парты, уражанні.
3. Агледзіны, грудзі, дровы, хітрыкі.
4. Горад, дырыжор, парк, цырк.

2 варыянт

1. Рубашкі, спевакі, халады, часы.
2. Вецер, воблака, інжынер, колас.
3. Надзея, Парыж, пісьмо, цень.
4. Аблокі, Бешанковічы, вечары.

3 варыянт

1. Беларус, неба, рукаў, песня.

4 варыянт

1. Гады, галасы, рабіны, шалашы.

РЭПАЗІТОРЫЙ БДПУ

2. Вугаль, маленства, машына, пясок.
3. Боль, вечар, Свір, шыр.
4. Канцэрты, людзі, падарожжы, урачы.

2. Валасы, дрожджы, курганы, лады.
3. Агонь, аўтобус, мір, хлеб.
4. Лістапад, насып, рань, хада.

2. 8. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ, ШТО АДНОСЯЦЦА ДА МУЖЧЫНСКАГА РОДУ

1 варыянт

1. Вянок, кенгуру, пачатак, час.
2. Аташэ, попел, снег, церам .
3. Алібі, дзень, настольнік, ноч.
4. Салдат, смеласць, смутак, фрау.

2 варыянт

1. Агонь, Пётр, канферансье, сон.
2. Журы, снежань, таямнічасць.
3. Паэт, помнік, нябыт, Чад.
4. Розум, падтэкст, фламінга.

3 варыянт

1. Дзень, партызан, фае, шнур.
2. Жэле, івасі, Свіслач, франтавік.
3. Дождж, міністр, насып, тэатр.
4. Абавязак, агент, Батумі, запіс.

4 варыянт

1. Абаронец, Ігнат, цэцэ, ясень.
2. Барацьбіт, рэктар, сок, Токіо.
3. Дэпутат, народ, сын.
4. Інтэрв’ю, мітынг, сябар.

2. 9. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ , ЯКІЯ Ў БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ АДРОЗНІВАЮЦЦА Ў РОДЗЕ

1 варыянт

1. Боль, жаль, сабака, насып.
2. Жырафа, камода, табака, туфля.
3. Бераг, бук, град, палачанін.
4. Машыністка, няня, павітуха, прачка.

2 варыянт

1. Насып, пара, пратока, ухаба.
2. Агонь, інжынер, лейтэнант.
3. Зайчаня, кацяня, парася.
4. Верабей, жук, крот, чапля.

3 варыянт

1. Дзіця, мазоль, подпіс, шынель.
2. Афіцэр, біёлаг, скульптар, прафесар.
3. Брыво, жніво, жыццё, капыт.
4. Аса, ластаўка, сарока, сініца.

4 варыянт

1. Будаўнік, генерал, карэктар.
2. Жывапіс, летапіс, накіп, фальш.
3. Дроб, поступ, пыл, рукапіс.
4. Актрыса, вавёрка, яшчарка.

2. 10. УКАЖЫЦЕ Ў ЗАЛЕЖНАСЦІ АД ТЫПУ СКЛАНЕННЯ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ З “ЧАЦВЁРТЫМ ЛІШНІМ”

1 варыянт

1. Краіна, дачка, зямля, пушча.
2. Бацька, кніга, мякіна, рэспубліка.
3. Бярэмя, вымя, племя, семя, цемя.
4. Конь, лес, стол, чай.

2 варыянт

1. Бярэмя, імя, полымя, цемя.
2. Боль, печ, радасць, сенажаць.
3. Медаль, палын, подпіс, цень.
4. Акно, бераг, дзядуля, чалавек.

3 варыянт

1. Запіс, рамонак, рукапіс, яблык.

4 варыянт

1. Дроб, ключ, мыш, Нарач.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2. Галлё, лагер, насенне, полымя.
3. Зіма, дачка, сініца, сірата.
4. Раса, сонца, стрэмя, хмара.

2. Дзядуля, імя, цяля, ягня.
3. Парк, семя, сусвет, універсітэт.
4. Кропля, песня, сабака, удава.

2. 11. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ, ЯКІЯ Ў РОДНЫМ СКЛОНЕ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ МАЮЦЬ КАНЧАТКІ - У (-Ю)

1 варыянт

1. Камандзір, Максім, салавей, спявак.
2. Аляксандр, дзень, сквер, токар.
3. Вымя, імя, племя, стрэмя, Януля.
4. Бензін, рэалізм, талент, цытрамон.

2 варыянт

1.Вецер, кантакт, мароз, сход.
2. Брат, гадзіннік, горад, твор.
3. Гнеў, дах, твар, усход.
4. Акно, бераг, двор, Нёман.

3 варыянт

1. Верасень, дзень, сэрца, хлеб.
2. Гераізм, захад, сон, цень.
3. Метад, накірунак, пах, след.
4. Аловак, герой, ліст, ложак.

4 варыянт

1. Дуб, мір, цэмент, шоўк.
2. Абед, запіс, калектыў, пыл.
3. Дырэктар, ліпень, Мінск.
4. Дзённік, рэктар, сучаснік.

2. 12. УКАЖЫЦЕ, ЗЫХОДЗЯЧЫ З КАНЧАТКАЎ У МЕСНЫМ СКЛОНЕ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ, ГРУПЫ НАЗОЎНІКАЎ З “ЧАЦВЁРТЫМ ЛІШНІМ”

1 варыянт

1. Васіль, красавік, машыніст, Слуцк.
2. Гутарка, загартоўка, сястра, Янка.
3. Імя, вымя, семя, Януля.
4.Зямля, любоў,старшыня Каця.

2 варыянт

1. Бацька, дачка, мука, шчаня.
2. Валожын, стог, стол, хлеб.
3. Возера, ліха, малако, рэха.
4. Май, пень, цень, чай.

3 варыянт

1. Канчатак, мох, сцяг, цвік.
2. Гаспадар, жыта,калектыў, універсітэт.
3. Верф, радасць, соль, сувязь.
4. Ноч, рэч, Свір, Сібір.

4 варыянт

1. Алесь, мох, рух, сакавік.
2. Акно, дно, мора, поле.
3. Мыш, Нарач, ноч, печ.
4. Іван Кажух, луг, парог,стог.

2. 13. ВЫБЕРЫЦЕ І ЎКАЖЫЦЕ ПРАВІЛЬНЫЯ ФОРМЫ ТВОРНАГА СКЛОНУ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ ЎЛАСНЫХ НАЗОЎНІКАЎ

1 варыянт

1. Сястрой Ірынай Паўлючэнкай.
2. Сябрам Мікітам Бярозкай.
3. Горадам Жлобінам.
4. Суседам Іванам Рагачовам.

2 варыянт

1. Малайчынай Колем Каралём.
2. Непаседай Таццянай Зубовіч.
3. Прыяцелем Алегам Брагінам.
4. Сялом Залессем.

3 варыянт

1. Старастай Марынай Крайко.

4 варыянт

1. Сяброўкай Аленай Вярбой.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2. Артыстам Платонавым.
3. Забіякам Іванам Бядулей.
4. Раённым цэнтрам Валожыным.

2. Плаксам Васей Шышко.
3. Спеваком Барысавам.
4. Горадам Барысавам.

3. ПРЫМЕТНІК

3.1. УКАЖЫЦЕ РАЗРАДЫ ПРЫМЕТНІКАЎ:
а) якасныя; б) адносныя; в) прыналежныя

1 *варыянт*
1. Летні, касмічны, смачны, суседаў.
2. Бацькоўскі, глыбокі, ледзяны, матчын.
3. Гліняны, даўні, жалезны, мядзведзеў.
4. Беларускі, прыгожы, сястрын, цётчын.

2 варыянт
1. Бабчын, далёкі, зорны, цікавы.
2. Алесеў, гучны, сакавіцкі, смешны.
3. Азотны, афінскі, блізкі, Мішаў.
4. Брудны, востры, газавы, дзедаў.

3 варыянт
1. Зайцаў, кароткі, матулін, сонечны.
2. Людскі, вузкі, часовы, Яшаў.
3. Малы, настаўніцкі, рэдкі, татаў.
4. Добры, мінскі, Раманаў, ціхі.

4 варыянт
1. Глыбокі, свежы, снежны, сынаў.
2. Ваенны, зорны, жончын, цвёрды.
3. Звонкі, крывы, мятны, Радзівілаў.
4. Ласкавы, спелы, студэнцкі, Цімкаў.

3.2. УКАЖЫЦЕ РАЗРАД ПРЫМЕТНІКАЎ У СЛОВАЗЛУЧЭННЯХ:
а) якасныя; б) адносныя; в) прыналежныя

1 варыянт
1. Залаты гадзіннік, залаты ланцужок, залатыя рукі.
2. Свінцовыя кулі, свінцовыя руднікі, свінцовая хмара.
3. Ільняныя валасы, ільняны ручнік, ільняная спадніца.
4. Лісіная нара, лісіны характар, лісіны хвост.

2 варыянт
1. Дубовы лес, дубовы стол, дубовы стыль.
2. Драўляны дом, драўляны ложак, драўляны твар.
3. Воўчы апетыт, воўчы след, воўчы хвост.
4. Саламяны стог, саламяная страха, саламяная ўдава.

3 варыянт
1. Сардэчныя кроплі, сардэчнае прывітанне, сардэчная хвароба.
2. Каменны будынак, каменны нож, каменнае сэрца.
3. Шаўковы дымок, шаўковая сукенка, шаўковы характар.
4. Сярэбраны голас, сярэбраны злітак, сярэбраны промысел.

4 варыянт
1.Ватная куртка, ватны тампон, ватныя ногін.
2. Медны век, медны лоб, медны самавар.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Папяровая вокладка, папяровая душа , папяровая фабрыка.
4. Шкляны позірк, шкляны посуд, шкляны столік.

3.3.УКАЖЫЦЕ ПРЫМЕТНІКІ, ЯКІЯ ЎТВАРАЮЦЬ УСЕ ФОРМЫ СТУПЕНЕЙ ПАРАЎНАННЯ

1 варыянт

1. Дужы, вузкі, коўзкі, тоўсты.
2. Буйны, гаваркі, мужны, урачысты.
3. Адважны, карысны, прагрэсіўны, цёплы.
4. Дарагі, здольны, кіслы, радасны.

2 варыянт

1. Лагодны, прыгожы, хітры, шурпаты.
2. Белы, доўгі, шаноўны, ясны.
3. Дробны, малы, пануры, спякотны.
4. Дакладны, знатны, рэдкі, упарты.

3 варыянт

1. Блізкі, варожы, ліпкі, энергічны.
2. Акуратны, дружны, моцны, сакавіты.
3. Густы, мяккі, свядомы, узорны.
4. Адказны, бойкі, новы, мудры.

4 варыянт

1. Вялікі, дасканалы, пранізлівы, ціхі.
2. Бялявы, дзіравы, слабы, цікавы.
3. Дажджлівы, кіслы, лясісты, смелы.
4. Ветлівы, высокі, снежны, стракаты.

3.4. УКАЖЫЦЕ ПРЫМЕТНІКІ, ЯКІЯ НЕ ЎТВАРАЮЦЬ ФОРМАЎ СТУПЕНЕЙ ПАРАЎНАННЯ

1 варыянт

1. Барадаты, горкі, свежы, халасты.
2. Здаровы, вараны, кафейны, чырвоны.
3. Вольны, рагаты, спакойны, часовы.
4. Лысы, сівы, пяшчотны, ясны.

2 варыянт

1. Добры, просты, сястрын, хлебны.
2. Мёртвы, новы, светлы, шызы.
3. Аржаны, вусаты, глухі, разумны.
4. Буры, васільковы, горды, дужы.

3 варыянт

1. Беласнежны, крутарогі, лёгкі, шчаслівы.
2. Русы, светлы, своеасаблівы, чубаты.
3. Босы, вялікі, млявы, попельны.
4. Ласкавы, кары, чарнавокі, яркі.

4 варыянт

1. Вясёлы, доўгавалосы, жывы.
2. Позні, спакойны, сляпы, цагляны.
3. Поўны, рыбацкі, сухі, хвастаты.
4. Багаты, бэзавы, малады.

3.5. УКАЖЫЦЕ СЛОВАЗЛУЧЭННІ, У ЯКІХ НЯПРАВІЛЬНА ЎТВОРАНЫ ПРЫНАЛЕЖНЫЯ ПРЫМЕТНІКІ АБО ДАПУШЧАНЫ ПАМЫЛКІ Ў НАПІСАННІ СУФІКСАЎ

1 варыянт

1. Васін сшытак, матчыны рукі, сястрычкіна кніга.
2. Антонавы мары, буслава гняздо, мядзвежына бярлога.
3. Алесяў баян, бацькоўскі наказ, бабуліны казкі.
4. Алесена хустка, вавёркава гняздо, суседавы дзеці.

2 варыянт

1. Дочана кніга, ластаўкіна гняздо, настаўнікавы парады.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2. Галіна паліто, сяброўкіны рэчы, Тамашоў ліст.
3. Алёнчын дзённік, Васяў партфель, сябраў гадзіннік.
4. Дашаў бацька, Віцін брат, матуліны песні.

3 варыянт

1. Іванава хата, Ганкін адказ, Пецява парада.
2. Дочкіны дзеці, дзедавы словы, Надзеў муж.
3. Міхасёў брат, Сцёпкін ад’езд, Танькін мячык.
4. Алёшыва жыццё, буслава гняздо, лісічкіна нара.

4 варыянт

1. Алеськіна мара, рыбакова сетка, маткін адказ.
2. Мядзведзеў бярлог, Пецяў сусед, сястрына кніга.
3. Вераб’іная хатка, зязюлькіны слёзы, Любін сын.
4. Дзядзькін хутар, маміны словы, леснікова хатка.

3.6. УКАЖЫЦЕ ПРЫМЕТНІКІ, ЯКІЯ ПІШУЦЦА З СУФІКСАМ -НН-

1 варыянт

1. Алавян...ы, акон...ы, арлін...ы, бетон...ы.
2. Абедзен...ы, гартан...ы, палымян...ы, юн...ы.
3. Ваен...ы, паўдзён...ы, сон...ы, шклян...ы.
4. Драўлян...ы, курын...ы, струн...ы, фірмен...ы.

2 варыянт

1. Вясен...і, імен...ы, лебядзін...ы, срэбран...ы.
2. Беззаган...ы, вогнен...ы, саламян...ы, салаўін...ы.
3. Асен...і, аўсян...ы, дзён...ы, пясчан...ы.
4. Камен...ы, кішэн...ы, клятвен...ы, чырвон...ы.

3 варыянт

1. Карцін...ы, рацыён...ы, качын...ы, цемян...ы.
2. Паслярэформен...ы, сцюдзён...ы, тэлефон...ы, ячмен...ы.
3. Агароднін...ы, адымен...ы, берасцян...ы, бульбян...ы.
4. Барытон...ы, гасцін...ы, дрыгвян...ы, лагун...ы.

4 варыянт

1. Брытвен...ы, вагон...ы, глінян...ы, люстран...ы.
2. Бетон...ы, ветран...ы, пчалін...ы, тарфян...ы.
3. Алейн...ы, баклажан...ы, валасян...ы, вапен...ы.
4. Журавін...ы, ікрын...ы, ільвін...ы, ураган...ы.

3.7. УКАЖЫЦЕ ПРЫМЕТНІКІ, ЯКІЯ ПІШУЦЦА ПРАЗ ЗЛУЧОК

1 варыянт

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1.(Агульна)даступны факт, (абсалютна)празрыстая вада, (аграрна)прамысловы комплекс.
2. (Грамадска)палітычныя кнігі, (заходне)беларускія гаворкі, (цёмная)цёмная ноч.
3. (Дваяка)выпуклая лінза, (залаціста)жоўты дыван, (інша)моўныя словы.
4. (Азёрна)балоцісты край, (бледна)твары хлопчык, (сумна)ціхі настрой.

2 варыянт

1. (Англа)саксонскі звычай, (біблія)графічны даведнік, (давыд)гарадоцкія вуліцы.
2. (Вока)мгненны адказ, (грашова)рэчавая латарэя, (фізіка)матэматычны факультэт.
3. (Беларуска)рускі слоўнік, (інша)гароднія студэнты, (цёмна)сіні колер.
4. (Нацыянальна)вызваленчы рух, (навукова)папулярны твор, (ружова)шчокі малы.

3 варыянт

1. (Вакальна)сімфанічны твор, (дзіка)рослыя расліны, (зямліста)шэры твар.
2. (Ваенна)марскі флот, (мала)вопытны пілот, (феадальна)рэлігійны лад.
3. (Добра)суседскія адносіны, (заходне)еўрапейскія краіны, (народна)лірычная творчасць.
4. (Васьмі)гадовая школа, (ваенна)служачы, (вішнёва)яблычны сок.

4 варыянт

1. (Бела)снежны абрус, (бела)ружовы зефір, (жаўта)крылыя матылькі.
2. (Вішнёва)чырвоны колер, (далёка)ўсходнія жыхары, (двух)месны экіпаж.
3. (Золата)валосае дзіця, (малочна)белы твар, (радасна)насцярожаны настрой.
4. (Васількова)сіняе неба, (вастра)лістая кветка, (татара)мангольскае нашэсце.

3.8. УКАЖЫЦЕ ПРЫМЕТНІКІ, ЯКІЯ ПІШУЦЦА РАЗАМ

1 варыянт

1.(Агітацыйна)масавы,(добра)ўпарадкаваны,(спінна)мазгавы, (яблычна)вінаградны.
2. (Авіяцыйна)спартыўны, (вільгаце)трапічны, (каменна)вугольны, (магнітна)актыўны.
3.(Агульна)армейскі,(вітамінна)актыўны, (каляндарна)абрадавы,(малочна)мясны.
4. (Адміністрацыйна)тэрытарыяльны, (зла)памятны, (каротка)хвалевы, (маральна)этычны.

2 варыянт

1. (Двухсот)рублёвы, (мала)прадуктыўны, (прыбора)будаўнічы, (ткацка)прадзільны.
2. (Ветэрынарна)лячэбны, (водна)лыжны, (вяліка)ўзроставы, (дэкаратыўна)прыкладны.
3. (Вусна)паэтычны, (горна)выратавальны, (наіўна)вясёлы, (судна)будаўнічы.
4. (Высака)родны, (засуха)ўстойлівы, (ліберал)дэмакратычны, (парнікова)цяплічны.

3 варыянт

1. (Вязальна)трыкатажны, (горна)абагачальны, (лаціна)амерыканскі, (мнага)людны.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2. (Грамадска)карысны, (груза)падымальны, (мала)верагодны, (навукова)асветніцкі.
3. (Губна)зубны, (жалеза)плавільны, (машына)будаўнічы, (панельна)блочны.
4. (Горна)праходчы, (жара)паніжаючы, (лірыка)эпічны, (мяса)малочны.

4 варыянт

1. (Двух)колавы, (дама)тканы, (санітарна)гігіенічны, (светла)блакітны.
2. (Дробна)плодны, (інша)планетны, (сацыяльна)культурны, (умоўна)залічаны.
3. (Закана)даўчы, (свежа)марожаны, (хімічна)актыўны, (цяжка)хворы.
4. (Сера)вадародны, (сумна)вядомы, (ультра)модны, (унутры)атамны.

3.9.УКАЖЫЦЕ ПРЫМЕТНІКІ, У ЯКІХ ДАПУШЧАНЫ АРФАГРАФІЧНЫЯ ПАМЫЛКІ

1 варыянт

1. Адвакатскі, брэсцкі, канацкі, ткацкі.
2. Асістэнцкі, Любанскі, конскі, таджыцкі.
3. Вільнюскі, матросскі, салдатскі, шведскі.
4. Гарацкі, постны, праязны, французскі.

2 варыянт

1. Баласны, параходства, паляшукскі, фашысцкі.
2. Выязны, лабарантскі, максімалісцкі, чэркесскі.
3. Выбаргскі, даследчыцкі, камітэтскі, грамацкі.
4. Асіповічскі, дзівацкі, захопніцкі, фарпосны.

3 варыянт

1. Арбатскі, асветніцкі, мнагаместны, пачэсны.
2. Гігантскі, радасны, студэнтскі, юнацкі.
3. Зайздростны, наместнік, карысны, радасны.
4. Бязлітасны, завоцкі, прагскі, следапыцкі.

4 варыянт

1. Баранавічскі, дэлегацкі, суседскі, таварышскі.
2. Казахскі, кантрасны, множства, узбекскі.
3. Балхашскі, мастацкі, палесскі, помстлівы.
4. Зараснік, капустны, міласэрдны, уласны.

4. ЛІЧЭБНІК

4.1. УКАЖЫЦЕ РАДЫ СЛОЎ, ЯКІЯ АДНОСЯЦЦА ДА ЛІЧЭБНІКАЎ

1 варыянт

1. Трое, тры, трэці, трэція.
2. Трайны, траяк, тройня.

2 варыянт

1.Учатырох, чацвертаваць, чвэрць.
2. Чатырнаццаць,чатыры, чацвёра.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Васьмёра, восем, восемдзесят.
4. Васьмёрка, васьмярыцца, увасьмёх.

3. Адны, адзін, адзінаццаць, першы.
4. Адзінка, адзінкавы, адзінота.

3 варыянт

1. Сем, семдзесят, семсот, сямёра.
2. Абедзве, два, двое, другі.
3. Па-сёмае, сямёрка, усямёх.
4.Дваіцца, двайны,двойчы.

4 варыянт

1. Пяцёра, пяць, пяцьдзесят, пяцьсот.
2. Дзевятка, па-дзевятае, удзевяцёх.
3. Пятак, пяцёра, пяцёрка, упецярох.
4. Дзевяноста, дзевятнаццаць, дзевяць.

4.2. УКАЖЫЦЕ КОЛЬКАСНЫЯ ЛІЧЭБНІКІ

1 варыянт

1. Два, пятнаццаць, сорак, пяцьсот.
2. Абодва, дзевяцера, пяцёра, сямёра.
3. Пятнаццаты, пяцьдзесят першы, сто трыццаты, шосты.
4. Адна пятая, тры цэлыя і дзве сотыя, сем цэлых і чатыры сёмыя, чатыры дзевятыя.

2 варыянт

1. Адзін, восем, семнаццаць, трыста.
2. Васьмёра, дзевяцера, трое, чацвёра.
3. Дзве трэція, восем цэлых і пяць дзесятых, сем пятых, шэсць сёмых.
4. Другі, васемнаццаты, сто першы, шэсцьсот сямідзесяты.

3 варыянт

1. Першы, пяцідзесяты, семнаццаты.
2. Гэтулькі,колькі,некалькі,столькі.
3. Дваццаць адзін, сем, сто сорак .
4. Дзвесце сем, сто сорак тры, шэсць.

4 варыянт

1. Адна цэлая і тры пятыя, дзве восьмыя.
2. Гэтулькі,колькі,некалькі,столькі.
3. Мільён, мільярд, трыльён, тысяча.
4. Дванаццаты, пяты, чатырохсоты .

УКАЖЫЦЕ СПАЛУЧЭННІ СЛОЎ З НЯПЭЎНА-КОЛЬКАСНЫМІ ЛІЧЭБНІКАМІ

1 варыянт

1. Некалкі тыдняў.
2. Многа працы.
3. Шмат працаваць.
4. Гэтулькі гадоў.

2 варыянт

1. Трохі цікавей.
2. Колькі грошаў.
3. Некалькі рыбакоў.
4. Крыху змерзнуць.

3 варыянт

1. Мала ўвагі.
2. Нямнога ведаць.
3. Шмат лягчэй.
4. Гэтулькі хваляванняў.

4 варыянт

1. Нямнога людзей.
2. Мала чытаць.
3. Столькі клопату.
4. Трохі сумлення.

ВЫБЕРЫЦЕ ПРАВІЛЬНЫЯ ФОРМЫ КОЛЬКАСНА-ІМЕННЫХ СПАЛУЧЭННЯЎ

1 варыянт

2 варыянт

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1. Двумя зайцамі.
2. Трыццацю вёскамі.
3. Васьмюстамі вёрстамі.
4. Адной тысячай рублёў.

1. Трымястамі гадзінамі.
2. Пяцью сябрамі.
3. Шаснаццаццю партфелямі.
4. Трыма мільёнамі насельніцтва.

3 варыянт

1. Пяцідзесяццю гадамі.
2. Шасццю тамамі.
3. Чатырмастамі навучэнцамі.
4. Ста сарака васьмю дамамі.

4 варыянт

1. Семнаццаццю кнігамі.
2. Двума мільярдамі гаражан.
3. Васьмюсот выданнямі.
4. Сям’ю ўражаннямі.

УКАЖЫЦЕ РАДЫ СЛОЎ, АД ЯКІХ УТВАРАЮЦЦА ЗБОРНЫЯ ЛІЧЭБНІКІ

1 варыянт

1. Два, восем, тры, чатыры.
2. Пяцьдзесят тры, сорак восем, сто, трынаццаць.
3. Адзінаццаць, васемнаццаць, дваццаць, сто сорак сем.
4. Адна пятая, дванаццаты, сто саракавы, чатыры цэлыя і пяць тысячных.

2 варыянт

1. Дзвесце, дзевятнаццаць, дзесяты, шэсцьдзесят.
2. Дванаццаць, сто дваццаць, трыццаць, шэсцьдзесят сем.
3. Восем, тры, чатыры, шэсць.
4. Пяцьдзесят першы,семнаццаты, сто шасцідзесяты, тысяча пяты.

3 варыянт

1. Два, дзевяць, сем, чатыры.
2. Семдзесят два, сто дваццаць, трыста пяцьдзесят, шаснаццаць,
3. Восем, пяць, тры, шэсць.
4. Адна другая, дванаццаты, сто сорак другі, чатыры сёмыя.

4 варыянт

1. Адна сёмая, нуль цэлых і адна сотая, сорак, тры цэлыя і восем дзесятых.
2. Двухтысячны, сямідзесяты, трохсотпяцідзесяты, чатырнаццаты.
3. Восем, дзевяць, чатыры, шэсць.
4. Восемдзесят чатыры, дзевяноста, сто васемнаццаць, трыста дваццаць.

4.6. УКАЖЫЦЕ РАДЫ СЛОЎ, З ЯКІМІ СПАЛУЧАЮЦЦА ЗБОРНЫЯ ЛІЧЭБНІКІ

1 *варыянт*

1. Двое (духі, мужчыны, мы, суткі).
2. Трое (акуляры, цяляты, шахматы).
3. Двое (гады, галасы, рабіны, сталы).

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

4. Трое (бярозы, кнігі, лыжкі, цагліны).

2 варыянт

1. Чацвёра (воблакі, вокны, вечары, дамы).
2. Чацвёра (вучні, вы, нажніцы, ягняты).
3. Пяцёра (жанчыны, канцэрты, ночы,феі).
4. Пяцёра (джынсы, дзеці, сані, спевакі).

3 варыянт

1. Шасцёра (абцугі, грымоты, зладзеі).
2. Шасцёра (алоўкі, дубы, лісты, літры).
3. Сямёра (дзённікі, лугі, сцягі, узлескі).
4. Сямёра (дзверы, парасяты, уцекачы).

4 варыянт

1. Васьмёра (дыспуты, надпісы, скверы).
2. Васьмёра (бакалаўры, кацяняты, яны).
3. Дзевяцера (вароты, дэпутаты, лыжы).
4. Дзевяцера (берагі, гарады, нябёсы, лясы).

4.7. УКАЖЫЦЕ СПАЛУЧЭННІ СЛОЎ З ГРАМАТЫЧНЫМІ ПАМЫЛКАМІ

1 варыянт

1.Два ваенных чалавека.
2. Пяцёра студэнтак.
3. Тры шостыя насельніцтва.
4. Чацвёра сяброў.

2 варыянт

1. Сямёра коней.
2. Дзве трэція ўраджаю.
3. Тры доўгіх гады.
4. Пяцёра студэнтаў стаяла.

3 варыянт

1. Адна пятая плошчы.
2. Чатыры доўгачаканыя дні.
3. Дзевяцёра чытачоў.
4. Дзве сёмых бюджэту.

4 варыянт

1. Пяць любімых кніг.
2. Дванаццаццера вучняў.
3. Тры чацвёртыя даходу.
4. Абедзве медалі.

5. ЗАЙМЕННІК

5.1. ЗЫХОДЗЯЧЫ З РАЗРАДАЎ ЗАЙМЕННІКАЎ, ЗНАЙДЗІЦЕ І ЎКАЖЫЦЕ РАДЫ З “ЧАЦВЁРТЫМ ЛІШНІМ”

1 варыянт

1. Мы, мой, ты, твой.
2. Абы-хто, абы-чый, нейкі, усякі.
3. Гэтакі, гэты, той, такі.
4. Іншы, кожны, сам, самы.

2 варыянт

1. Увесь, усе, усё, уся.
2. Абы-што, нешта, што,што-небудзь.
3. Гэтакі, іншы, кожны, усякі.
4. Ён, яна, яно, яны.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3 варыянт
1.Каторы, хто, што, які.
2. Нехта, нечы, нешта, хтосьці.
3. Мой, кожны, наш, твой.
4. Вы, мы, сябе, яны.

4 варыянт
1. Ваш, свой, такі, такі.
2. Сам, увесь, усякі, усялякі.
3. Ніхто, нічый, нішто, ніякі.
4. Хто? Чый? Што? Які?

5.2.УКАЖЫЦЕ СПАЛУЧЭННІ СЛОЎ, У ЯКІХ ЗАМЕСТ КРОПАК ТРЭБА ЎЖЫВАЦЬ ФОРМУ ЗВАРОТНАГА ЗАЙМЕННІКА *САБЕ*

1 варыянт
1. Купіць ... падарунак.
2. Убачыць самога ...
3.Заўважыць вакол ...
4. Прыносіць ... карысць.

2 варыянт
1. Хваліць самога ...
2. Зрабіць ... дабро.
3. Трымаць пры ...
4. Чакаць ад ... лепшага.

3 варыянт
1. Берагчы ...ад хваробы.
2. Вярнуцца да самога...
3. Пісаць ... ліст.
4.Намыліць ... шыю.

4 варыянт
1. Ведаць пра ...многае.
2. Узняць ... нервы.
3. Пужаць ... уночы.
4. Абстрыгчы ... косы.

5.3. УКАЖЫЦЕ, ЯКІЯ ЗАЙМЕННІКІ ЗМЯНЯЮЦЦА ПА РОДАХ І ЛІКАХ

1 варыянт
1. Ён, такі, усякі, які.
2. Вы, мы, ты, я.
3. Ваш, мой, наш, твой.
4. Хто, што, хто-небудзь, штосьці.

2 варыянт
1. Нехта, нешта, ніхто, нішто.
2. Сам, самы, увесь, усякі.
3. Вы, сябе, хто, што.
4. Гэтая, сама, такая, тая.

3 варыянт
1. Абы-хто, абы-што, хтосьці, што.
2. Сябе, ты, хтось, штось.
3. Каторы, некаторы, чый, які.
4. Гэтакі, гэты, такі, той.

4 варыянт
1. Сябе, ты, хто, што.
2. Каторы? Чый? Які? Яны.
3. Абы-хто, абы-што, мы, я.
4. Ваш, гэты, свой, той.

6. ДЗЕЯСЛОЎ

6.1. ВЫЗНАЧЦЕ СІНТАКСІЧНУЮ РОЛЮ ІНФІНІТЫВА Ў СКАЗАХ: а) дзейнік; б) выказнік; в) азначэнне; г) дапаўненне; д) акалічнасць

1 варыянт

1. У гісторыі не фантазія, не творчы вымысел павінны кіраваць рукой даследчыка, а карпатлівая праца і асэнсаванне матэрыялу, назапашанага на працягу стагоддзяў. (*А. Траяноўскі*)
2. Пачатковая школа ў першую чаргу павінна навучыць вучыцца. (*В. Вітка*)

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Мы перасеклі возера і спыніліся начаваць у лесе. (*І. Шамякін*)
4. Загадваю спыніць недарэчную балбатню! (*К. Крапіва*)
5. Вялікая гэта справа – чалавечая адкрытасць, праўдзівая споведзь без грама разліку, жадання падаць сябе лепшым, чым ёсць на самой справе. (*В. Быкаў*)
6. Чакаць звароту хлопцаў было небяспечна, і мы павярнулі да вёскі. (*І. Шамякін*)
7. Я хачу, каб ты запомніў: нельга служыць чалавецтву, не служачы свайму народу. (*У. Арлоў*)
8. Вераб'інае воінства, злоснае і ўзбуджанае, вярнулася даядаць рэшткі вячэры. (*М. Лужанін*)

2 варыянт

1.Урэшце Сцёпка спыніўся на думцы – пабачыцца як-небудзь з Аленкаю. (*Якуб Колас*)
2. Любая літаратура можа сказаць, што яна багатая і развітая, калі мае свайго Караткевіча. (*А. Васілевіч*)
3. Маці, узяўшы капаніцу, пайшла на агарод акопваць бульбу. (*Б. Сачанка*)
4. Брахаць – не цэпам махаць. (*Прыказка*)
5. Купала пахваліў дзяўчынку і папрасіў дзяцей чытаць не толькі яго, купалаўскія вершы, але і творы іншых паэтаў. (*С. Шушкевіч*)
6. Запрашэнне адпачыць у знаёмых з дзяцінства мясцінах Андрэй прыняў адразу ж. (*Р. Няхай*)
7. За бацькава сварыцца – і смех і грэх. (*Прыказка*)
8. Вітаю працай кожны дзень і адчуваю, што з гадамі мне хочацца любіць людзей усё мацней, усё адданей. (*Л. Дайнека*)

3 варыянт

1.Нас жыццё выпроствала і гнула, ды зламаць і знішчыць не змагло.(*Г.Бураўкін*)
2. Васілёвы паходы ў лес дапамагаюць сям'і жыць. (*І. Навуменка*)
3. Пісьменнік думаў пра будучыню, і будучыня нязменна жыла ў ім самай гуманістычнай праявай чалавечага духу – жаданнем любіць. (*К. Кірэенка*)
4. Пераадолець лагчыну было складана. (*В. Быкаў*)
5. Відаць, шчасце нельга ўзяць у рукі і разгледзець, бо шчасце – гэта заўсёды лінія гарызонту: а на яе не ступіш нагою. (*Я. Сіпакоў*)
6. Бацькоў слухаць – гора не знаць. (*Прыказка*)
7. Калі б камісію прасілі "прафільтраваць" свой склад на міг, яны б, напэўна, пракацілі на вараных сябе саміх. (*Р. Барадулін*)
8. Хлопцы прыпыніліся непадалёку адпачыць. (*М. Лынькоў*)

4 варыянт

1. Не кожны з прысутных вызначаўся ўменнем разважаць і пераконваць. (*Ц. Гартны*)
2. Прыспела патрэба пагаварыць аб ёй з жывым чалавекам, з такім, хто зразумеў бы яго і прыйшоў бы яму на дапамогу. (*Якуб Колас*)
3. Чытаць па-руску навучыла яго маці. (*Я. Брыль*)

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

4. У хаце вучням не сядзіцца – прайшла ахвота ў іх вучыцца. (*Якуб Колас*) 5.На рэчку хлопцы выбягалі крыху пакоўзацца на лёдзе ці так пабегаць на свабодзе. (*Якуб Колас*)
6. Дзетак узгадаваць – не грыбкоў назбіраць. (*Прыказка*)
7. Доўг салдацкай службы патрабаваў ад мяне несці параненага сябра. (*І.Шамякін*)
8. Дапамагаць сваім сябрам мне заўсёды было прыемна. (*К. Крапіва*)

6.2. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ:
а) якія ўваходзяць у трывальныя пары; б) няпарныя (аднатрывальныя) дзеясловы закончанага або незакончанага трывання; в) двухтрывальныя дзеясловы

1 варыянт

1. Рынуць, ачнуцца, спаць, жывецца.
2. Адлічыць, вы́чарпаць, зачысціць, нагрузіць.
3. Акцэнтаваць, актывізаваць, нейтралізаваць, матываваць.
4. Абламаць, радыёфікаваць, адшчапіць, рассы́паць.

2 варыянт

1. Адрасаваць, ігнараваць, мінаваць, аб’яднаць.
2. Рынуць, знаходзіцца, браць, будаваць.
3. Чаргавацца, рухнуць, абкладаць, таптаць.
4. Хлынуць, узгуляцца, расхварэцца, узбушавацца.

3 варыянт

1. Замінаць, даручыць, паведаміць, ступаць.
2. Прыдбаць, грымнуць, дзейнічаць, прадчуваць.
3. Расследаваць, жаніць, раніць, спіцца, нездаровіцца.
4. Бегчы, везці, чытаць, лятаць.

4 варыянт

1. Каапераваць, рэгламентаваць, электрыфікаваць, манапалізаваць.
2. Адабраць, вы́клікаць, узяць, друкаваць.
3. Ганарыцца, нездаровіцца, адсутнічаць, пабоўтаць.
4. Мужнець, касіць, апавядаць, залежаць.

6.3. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ З ПАМЫЛКАМІ ВА ЎТВАРЭННІ ФОРМАЎ ЗАГАДНАГА ЛАДУ

1 варыянт

1. Пісаць – пішам; жаць – жнём; чытаць – чытаем; вязаць – вяжэм.
2. Паслаць – пасылай; зжаць – сажнем; будаваць – будуй; рашаць – рашайма.
3. Скасіць – няхай скосюць; браць – няхай возьме; кінуць – кінь; есці – еш.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

4. Запрэгчы – запражы; глянуць – гляньма; ехаць – едзьма; шукаць – давайце шукаць.

2 варыянт

1. Сыпаць – сыпма; сустрэцца – сустрэньмася; спаць – давайце паспім; цвісці – няхай цвіце.
2. Пакласці – давайце пакладзем; прыгалубіць – прыгалубі; стануць – стань; запомніць – запомнім.
3. Садзіцца – давайце сядзець; класці – кладзем; ляцець – ляцім; садзіць – садзіце.
4. Паслухаць – давай паслухаем; рэзаць – рэжма; старацца – хай стараецца; ківаць – ківаем.

3 варыянт

1. Плавіць – плаў; пабудаваць – давайце пабудуем; браць – бярэм; адзець – адзеньма.
2. Завезці – давай завязем; класці – кладзём; хавацца – хаваймася; прысы́паць – прысыпі.
3. Прынесці – прынясі; заказаць – закажыма; забраць – давайце забярэм; жадаць – хай жадае.
4. Прывезці – прывязём; ляцець – ляці; узяць – бяры; заносіць – занясі; знішчыць – знішчыце.

4 варыянт

1. Станавіцца – няхай стануць; несці – нясі; сыпаць – сыпма; звінець – хай звініць.
2. Сячы – сячом; плесці – пляцём; працаваць – працуйма; здратаваць – здратуем.
3. Спрыяць – спрыяйма; пільнаваць – давай пільнаваць; грабіць – граб; піць – піце.
4. Хадзіць – давайце пойдзем; сеяць – сей; бегаць – бяжы; пасмяяцца – давай пасмяемся.

6.4. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ 1-Й АСОБЫ МНОЖНАГА ЛІКУ ЦЯПЕРАШНЯГА АБО БУДУЧАГА ЧАСУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК -АМ

1 варыянт

1. Высвістаць, запісаць, злізаць, перамагчы.
2. Перапісаць, разрэзаць, саграшыць, бразгацець.
3. Выстрыгчы, вытаўчы, падказаць, адразаць.
4. Пляскаць, счасаць, раскамячыць, выскачыць.

2 варыянт

1. Бразгатаць, распляскаць, расплюжыць, выстрачыць.
2. Раскрышыць, раскупорыць, раскусваць, раскуць.
3. Растрывожыцца, зварыць, бурчэць, распушыць.
4. Высмактаць, расшаптацца, расшчабятацца, скавытаць.

3 варыянт

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1. Сказаць, смялець, скошваць, саслужыць.
2. Расплакацца, рассука́ць, растаптаць, скаламбурыць.
3. Слізгацець, сперазаць, расперазацца, распісацца.
4. Расфуфырыцца, сцішыцца, расстрачыць, распляжыць.

4 варыянт

1. Расскака́цца, расскавытацца, рассмактаць, пераказаць.
2. Расхацець, расхваста́цца, расчасацца, узлегчыся.
3. Успароцца, утаптаць, пагоршыць, ускудлачыцца.
4. Учасаць, затаптацца, затармožваць, пабольшыць.

6.5. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ 1-Й АСОБЫ МНОЖНАГА ЛІКУ ЦЯПЕРАШНЯГА АБО БУДУЧАГА ЧАСУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК -ЕМ

1 варыянт

1. Несці, трымаць, вітаць, гадаць.
2. Прагнуцца, дагледзець, лезці, раззлаваць.
3. Веяць, праваяваць, ссяляцца, праварочаць.
4. Прыгледзецца, недадумаць, прагарнуць, разжывацца.

2 варыянт

1. Разглядаць, закапцець, закапаць, дапграбаць.
2. Знясіліць, разжаніцца, ссохнуцца, праводзіць.
3.Чытаць, праганяць, недабачваць, праспяваць.
4. Везці, дажыць, закаркаваць, закапціць.

3 варыянт

1. Аслабіць, раз’ездзіць, перамяць, пераносіць.
2. Разлінеіць, перашчыкнуць, перамяцца, прагнявіць.
3. Абедаць, раздзяляцца, сцёбнуць, упрыгожваць.
4. Блукаць, упрошваць, апраўдаць, крыкнуць.

4 варыянт

1. Раззлавацца, правезці, перамясціць, прадаць.
2. Горшаць, дагароджваць, пускаць, думаць.
3. Абвіць, дагрэбці, пранесці, дажыцца.
4. Абяссіліць, дагарадзіць, упрыгожыць, раздзяліцца.

6.6. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ ІІ-Й АСОБЫ МНОЖНАГА ЛІКУ АБВЕСНАГА ЛАДУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК -ЕЦЕ

1 варыянт

1. Збіраць, ла́таць, крыць, увільваць.
2. Напасці, плесці, ткаць, вярцець.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Ламаць, разнесці, прапускаць, злоўжываць.
4. Адысці, згоркнуць, звярнуцца, згрупаваць.

2 варыянт

1. Вярнуць, падкоўваць, падрывацца, падсабляць.
2. Паджаць, падзьмуць, падмяць, знесці.
3. Замесці, падплесці, пасашчапляць, пасапці.
4. Атрэсці, пасачыць, парысаваць, ненавідзець.

3 варыянт

1. Звесціся, мяць, падвіцца, звіхнуцца.
2. Састарэць, пасватацца, паслухацца, паскрэбціся.
3. Абяздолець, паслізгацца, пассаць, пассоўваць.
4. Паглыбець, пастрайнець, пасмуткаваць, пачахнуць.

4 варыянт

1. Паплысці, патаміцца, паспадзявацца, пасходзіцца.
2. Ад'ехацца, пачахнуць, павесялець, саступа́ць.
3. Знясілець, суцешвацца, суціша́ць, увільваць.
4. Перазірнуцца, павесяліць, па́сці, пра́сці.

6.7. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ ІІ-Й АСОБЫ МНОЖНАГА ЛІКУ АБВЕСНАГА ЛАДУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК –ЫЦЕ (-ІЦЕ)

1 варыянт

1. Дыхаць, бегчы, есці, даць.
2. Насіць, крышыць, ехаць, верыць.
3. Сядзець, бачыць, кіпець, рашыць.
4. Віхрыць, апалчыцца, угаманіць, перашчыкнуць.

2 варыянт

1. Гарэць, шапацець, абнадзеіць, ламаць.
2. Рашаць, калоць, спрачацца, абвіць.
3. Таўчы, счарціць, сцішыцца, сцішыць.
4. Месці, абмануць, абмасліць, абмахнуцца.

3 варыянт

1. Знясіліць, абветрыць, абяздоліць, надламаць.
2. Адолець, даследаваць, гнаць, апячы.
3. Гасціць, хітрыць, абманіць, спаць.
4. Абмахнуць, абмасліваць, праводзіць, баяцца.

4 варыянт

1. Належаць, стаяць, брудзіць, брысці.
2. Адстаяць, загарадзіць, падкапціць, пераносіць.
3. Апынуцца, прабівацца, падацца, абнадзеіць.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

4. Пацвердзіць, абветрыць, адвесці, абіраць.

6.8. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ ІІ-Й АСОБЫ МНОЖНАГА ЛІКУ АБВЕСНАГА ЛАДУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК –АЦЕ (-ЯЦЕ)

1 варыянт

1. Імкнуцца, упіхнуць, упрасці, сцебануць.
2. Уплесці, жыць, упіцца, сцяцца.
3. Крычаць, уратаваць, застагнаць, заслужваць.
4. Мясіць, слаць (пасцель), бунтаваць, будзіць.

2 варыянт

1. Гусці, уплысці, засмяяцца, заліцца.
2. Гінуць, крыкнуць, палоць, апарваць.
3. Стаяць, ікаць, засмучаць, дзець.
4. Сячы,ісці, сказаць, слаць (пісьмо).

3 варыянт

1. Гудзець, убачыць, змалоць, апраўдаць.
2. Класці, уваткнуць, увезці, залепятаць.
3. Брысці, заставаць, залізаць, дзеўбануць.
4. Ладзіць, сцясніць, угінаць, фільтраваць.

4 варыянт

1. Адстаяць, стартаваць, сцёбнуць, сцерабіць.
2. Абцерці, зберагчы, напісаць, адшчыкнуць.
3. Жаваць, параздаваць, апавіцца, адшмаргнуць.
4. Злавацца, уваткнуцца, адхіснуцца, здаваць.

6.9. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ ІІІ-Й АСОБЫ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ АБВЕСНАГА ЛАДУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК –ЫЦЬ (-ІЦЬ)

1 варыянт

1. Адскочыць, вылепіць, зрубіць (хату), адплаціць.
2. Апаласкаць, адцерці, ашчасліўіць, плесці.
3. Акрэсліць, бачыць, купіць, надламаць.
4. Адкалоць, драмаць, адолець, выбіць.

2 варыянт

1. Грашыць, павучыцца, наездзіць, зеляніць.
2. Адламаць, падпаліць, пабольшыць, весяліць.
3. Клекатаць, зляпіць, паведаміць, загусціць.
4. Падлічыць, злазіць, абуджаць, узмацніць.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3 варыянт

1. Ляскатаць, зляжацца, зляцецца, паддражніваць.
2. Пабольшыць, абяссіліць, загусціць, бяліць.
3. Пахаладзець, аслабіць, знясіліць, весялець.
4. Ачалавечыць, халадзіць, павузіць, маладзіць.

4 варыянт

1. Палепшыць, змалаціцца, вы́лучыцца, вы́менціць.
2. Загразнуць, павыпрагаць, капацца, канфіскоўваць.
3. Паслаць, павыжынаць, канфіскаваць, згусціцца.
4. Ездзіць, злюбіцца, згусціць, здобрыцца.

6.10. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ Ў ФОРМЕ ІІІ-Й АСОБЫ МНОЖНАГА ЛІКУ АБВЕСНАГА ЛАДУ МАЮЦЬ КАНЧАТАК –УЦЬ (-ЮЦЬ)

1 варыянт

1. Бачыць, расказаць, пахадзіць, выскачыць.
2. Выгнаць, павярцець, нацярпецца, прыязджаць.
3. Паўтараць, паўціскацца, намаляваць, займаць.
4. Пагоршыць, знясіліць, пахаладзіць, жартаваць.

2 варыянт

1. Належаць, паступіць, даць, адбегчыся.
2. Задумацца, павесялець, знясілець, пафыркаць.
3. Паўтарыцца, прыдбаць, засумаваць, паверыць.
4. Забяліць, пафанабэрыцца, пастукацца, асучасніцца.

3 варыянт

1. Агледзець, патаіць, пасыпацца, пасцерагчыся.
2. Забегчы, пасумнець, пасмактаць, ата́барвацца.
3. Пасмейвацца, пасмоктваць, пастагнаць, вырашыць.
4. Адказаць, бадацца, ахінуцца, афармляць.

4 варыянт

1. Марыць, ахаладзіцца, ахарашыцца, асучасніць.
2. Ацаніць, атуманіць, атуліцца, ата́барыцца.
3. Пагоршаць, ахапляць, аўдавець, атрасацца.
4. Абзавесціся, афармляцца, атупляць, асэнсаваць.

6.11. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, АД ЯКІХ ПАРНЫЯ ПАВОДЛЕ ТРЫВАННЯ ЎТВАРАЮЦЦА ПРЫ ДАПАМОЗЕ СУФІКСА –ЫВА- (-ІВА-)

1 варыянт

1. Прачытаць, атрымаць, падлічыць, настаяць.
2. Прыгубіць, адкроіць, задаўніць, прамасліць.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Перадражніць, упэўніць, дайграць, абляпіць.
4. Адрозніць, праветрыць, падкарміць, выплыць.

2 варыянт

1. Авалодаць, адгаварыць, надаіць, паказаць.
2. Абняславіць, скупіць, расцерабіць, даказаць.
3. Удвоіць, узаконіць, абсмяяць, раздаць.
4. Атрымаць, вызубіць, стрымаць, адыграць.

3 варыянт

1. Выпісаць, апраўдаць, заплюшчыць, распытаць.
2. Падцерабіць, прыгубіць, скарміць, падкрэсліць.
3. Наведаць, абсталяваць, выкарыстаць, аб'яднаць.
4. Вымасціць, падхапіць, надламаць, запаяць.

4 варыянт

1. Выразаць, вытрасці, абзваніць, перасаліць.
2. Абгабляваць, размаляваць, выканаць, заказаць.
3. Абумовіць, атрымаць, улавіць, вышчарбіць.
4. Зачарніць, абляпіць, расцерабіць, расшпіліць.

6.12. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ ДЗЕЯСЛОВАЎ, ЯКІЯ ЎТВАРАЮЦЦА: а) суфіксальным; б) прыставачным; в) прыставачна-суфіксальным; г) постфіксальным спосабамі

1 варыянт

1. Займацца, пячыся, смяяцца, вітацца.
2. Абілеціць, насвістваць, аднавіць, распанець.
3. Прадбачыць, абмерзнуць, збіць, аб'есціся.
4. Плюсаваць, нукаць, забываць, выкручваць.

2 варыянт

1. Насмяяцца, нададраць, недааціаніць, замаляваць.
2. Збірацца, вучыцца, паддобрыцца, бароцца.
3. Сталавацца, відазмяніць, увільгатніць, паглыбіць.
4. Вырасціць, пракіпяціць, выпраміць, прыгубіць.

3 варыянт

1. Увагнаць, недасачыць, недагнуць, папаплаваць.
2. Разнервавацца, разгульваць, налепліваць, укладвацца.
3. Імшыць, ойкаць, афішыраваць, сказануць.
4. Спісаць, спаласнуць, абгарнуць, выбраць.

4 варыянт

1. Уваткаць, злажыць, засіверацць, паглыбіць.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2. Разгульваць, узаконіць, перайначыць, спрасціць.
3. Красціся, раздацца, будавацца, журыцца.
4. Напаўадкрыць, паўляжаць, вывалачы, апячы.

6.13. УКАЖЫЦЕ ГРУПЫ СЛОВАЗЛУЧЭННЯЎ З ПРАВІЛЬНЫМ УЖЫВАННЕМ ДЗЕЕПРЫМЕТНІКАЎ

1 варыянт

1. Зарослы бярэзнік, заінелы сад, разбітая шклянка, з'едзены абед.
2. Кіруючая роля, неўміручы подзвіг, застылы твар, ламаемыя галінкі.
3. Навеяная радасць, асірацелы дуб, счарнелы лес, сапсаваты вечар.
4. Бітая карта, знесенае сена, прасеяная грэчка, набалелая праблема.

2 варыянт

1. Падклеяны ліст, авеяны легендай, струхлелы пень, занепакоены чалавек.
2. Абсыплены лісцем, зачараваны прыродай, згаданы таварышам, бягучы год.
3. Струхлелы пень, знясілены працай, няходжаная сцежка, пабелены сад.
4. Квітнеючы палетак, ідучы чалавек, прыгорбленыя плечы, зарослы агарод.

3 варыянт

1. Прытоеная цішыня, згарэўшы будынак, зробленыя грошы, падняты трывогай.
2. Асветлены сонцам, прыгнуты горам, скаціўшаяся сляза, пахіленыя хаты.
3.Зроблены будынак, палепшанныя ўмовы, склаўшыеся абставіны, адхлынутая вада.
4. Дасягнуты поспех, пачарнелы ліст, памерлы чалавек, абліты сонцам.

4 варыянт

1. Набалелае пытанне, мыты посуд, папраўлены верш, напояны святлом.
2. Атуленае садам, абяцаны абмен, сагнуты цвік, стаптаныя чаравікі.
3. Засмяглыя вусны, неразлажымыя элементы, высеяныя травы, парыжэлыя вусы.
4. Разуты хлопчык, абмяркоўваемыя праблемы, праходзячыя людзі, змоланая кава.

6.14. УКАЖЫЦЕ СКАЗЫ З ПАМЫЛКОВЫМ УЖЫВАННЕМ ДЗЕЕПРЫСЛОЎЯЎ

1 варыянт

1. Не даязджаючы да вёскі кіламетры тры, з лесу на дарогу выйшлі незнаёмыя.
2. Дождж ліў як з вядра, і, падыходзячы да школы, на мне не было сухой ніткі.
3. Крыкнуўшы ў глыбіню лесу, нам хацелася пачуць рэха-адказ.
4. Даведаўшыся пра вызваленне, нас акрыліла надзея хутка вярнуцца ў родныя мясціны.
5. Падыходзячы да школы, Мар'я спынілася.
6. Маладзее сейбіт, кідаўшы ў новую раллю зерне.
7. Чытаючы гэту кнігу, у мяне ўзнікла шмат пытанняў.
8. Развітваючыся з роднымі, хлопец стрымліваў слязу.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2 варыянт

1. Выцягваючы з балота жэрдкі, нам трэба была дапамога.
2. Схіліўшыся да ручая, мы са смагай пачалі піць ваду.
3. Адпачыўшы пасля цяжкай працы, нам стала лягчэй.
4. Ехаўшы да бацькоў, Максім думаў аб нечым сваім.
5. Гледзячы на мукі дзядзькі, нам хацелася крычаць.
6. Выходзячы з пакоя, у вочы кінулася аб’ява.
7. Жаўшы жыта, жанчыны часта адпачывалі.
8. Убачыўшы Віктара, Маю быццам хто падмяніў.

3 варыянт

1. Спадзяваўшыся на сябра, Віктар браў самыя складаныя пытанні.
2. Праходзіўшы вакзал, хлопцы спыняліся ля кожнай аб’явы.
3. Не пераскочыўшы, не кажы гоп.
4. Падбегшы бліжэй да елкі, з галінкі скок вавёрка на іншае дрэва.
5. Просячы паперы, нам стала не па сабе.
6. П’ючы чай, іх гутарка часта пераходзіла з тэмы на тэму.
7. Убачыўшы родныя палі, хацелася ўсё мацней убіраць іх водар.
8. Паснедаўшы, мы ўзяліся за працу.

4 варыянт

1. Узіраючыся на ўсе прадметы, у яго было пачуццё, быццам ён глядзіць дзяўчыне ў вочы.
2. Слухаўшы яго выступленне, нам ад няёмкасці хацелася залезці пад лаўку.
3. Мыючыся на возеры, хлопцы весела пырскалі адзін аднаго халоднай вадой.
4. Груша грэлася на сонцы, гледзячыся ў рэчку з узгорка.
5. Прыходзячы рана на заняткі, у класе было яшчэ цёмна.
6. Рыхтуючыся да заліку, у нас з’явіліся пытанні.
7. Прыпамінаючы прыніжэнне і здзек, злосць з новай сілай агортвала дзеда.
8. Раптам вёску асвяціў месяц, прарываўшы рэдкую муць пярэстых хмар.

7. ЗВЯЗКА

7.1. ВЫЗНАЧЦЕ ТЫП ЗВЯЗКІ:
а) абстрактная; б) паўабстрактная; в) знамянальная

1 варыянт

1. Дні стаялі светлыя, ясныя, бы крышталь. (*Б.Сачанка*)
2. Некалькі маленькіх кніжак, купленых у мястэчку, доўга былі самым дарагім скарбам. (*І.Мележ*)
3. Зелень зрабілася смугла-зялёнаю. (*Ц.Гартны*)
4. Ад крупінкі янтарнай стала ў свеце святлей. (*П.Прыходзька*)
5. Дзеці хадзілі ўзрадаваныя і шчаслівыя. (*В.Вітка*)
6. Трывожна было ў гэтыя дні ў Мядзведзічах. (*К.Крапіва*)
7. Чаромха здавалася ахопленай блакітна-белым полымем. (*У.Карпаў*)

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

8. Нязломны кожны быў у тым паходзе, на подзвігі нас помста вяла. (*К.Буйло*)

2 варыянт

1. Іллюку станавілася сапраўды ніякавата. (*Т. Хадкевіч*)
2. З задання хлопцы вярнуліся першымі. (*В.Быкаў*)
3. Будзе сатканы абрус мой узорам, стол засцялю я святочным уборам. (*А.Русак*)
4. Нельга ні з таго ні з сяго станавіцца да чалавека бокам. (*У.Карпаў*)
5. Бусляняты ляжалі мёртвымі. (*Я.Пархута*)
6. Дзень прыйшоў ціхі і светлы. (*К. Чорны*)
7. Рыбак быў дзядзька наш Антоні, як і работнік, адмысловы. (*Якуб Колас*)
8. Што ні кажы, а жыццё, ужо само па сабе, ёсць радасць, вялікае шчасце, бясцэнны дар. (*Якуб Колас*)

3 варыянт

1. І палякі, і яўрэі, і цыганы былі тут свае людзі. (*І.Мележ*)
2. І каню і конніку стала весялей і лягчэй. (*С.Шушкевіч*)
3. Стройныя сосны стаялі як акамянелыя. (*С.Шушкевіч*)
4. На душы ў Ганны ўсе гэтыя дні было самотна і трывожна, не адыходзіў ціхі, цягучы жаль. (*І.Мележ*)
5. Надзвычайна ўрачыстымі здаваліся дрэвы ў густым бары, паскідаўшы снегавыя шапкі і зімовую панурасць. (*М.Лынькоў*)
6. І дзядзька быў рыбак выдатны, хоць больш урыўкавы, прыватны. (*Якуб Колас*)
7. Орлік бег насцярожаным, і Марат мацней сціснуў павады. (*С.Шушкевіч*)
8. Касцевіч сядзеў адзін за сталом. (*Л.Арабей*)

4 варыянт

1. Траншэя была мелкаватая, пад пахі, не болей, сухая і пыльная. (*В.Быкаў*)
2. Гул правадоў здаўся аднастайным і цягучым, ад гэтага гулу Марату зрабілася вусцішна. (*С.Шушкевіч*)
3. Іларык быў не з палахлівага дзесятка. (А.Якімовіч)
4. Бацькавы довады паступова рабіліся важкімі і пераканаўчымі.(*Л.Арабей*)
5. Дывінец лічыўся лепшым брыгадзірам маладзёжнай брыгады. (*А.Асіпенка*)
6. Стронен жыў добра, нягледзячы на тое, што жыў адзін. (*К.Чорны*)
7. У час другой сусветнай вайны дзядзька хадзіў матросам на гандлёвых параходах. (*С.Кухараў*)
8. Дрэнна бывае матылю, калі трапляе ён на агонь. (*М.Лынькоў*)

8. ПРЫСЛОЎЕ

8. 1. УКАЖЫЦЕ РАЗРАДЫ ПРЫСЛОЎЯЎ:
а) якасныя;б) колькасныя; в) спосабу дзеяння

1 варыянт

1. Асцярожна, вельмі, бягом, недарэчна.
2. Выключна, весела, моўчкі, па-свойму.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. Балюча, выдатна, занадта, па-вашаму.
4. Вобмацкам, глуха, насуха, эфектна.

2 варыянт

1. Дамавіта, дарэшты, навыварат, ядрана.
2. Больш-менш, вярхом, светла, хораша.
3. Гуртам, даастатку, няўцям, увачавідкі.
4. Дапаўна, горача, насцеж, тэатральна.

3 варыянт

1. Боязна, інакш, прыблізна, цішком.
2. Вытрымана, крыху, уголас, фармальна.
3. Амаль, бурна, датла, неяк.
4. Раптам, сарамліва, спрэс, трохі.

4 варыянт

1. Нязручна, моўчкі, удвая, трохі.
2. Нараўне, навыперадкі, цалкам, чуць.
3. Зусім, дашчэнту, напагатове, цішком.
4. Горача, надта, шэптам, якасна.

8.2. УКАЖЫЦЕ РАЗРАДЫ ПРЫСЛОЎЯЎ:
а) месца;б) часу; в) прычыны; г) мэты

1 варыянт

1. Знарок, недзе, спрадвеку, чамусьці.
2 Блізка, згарача, летась, сумысна.
3. Заўсёды, здалёк, назло, спрасоння.
4. Завошта, нарокам, побач, назусім.

2 варыянт

1. Знячэўку, нашто, позна, скрозь.
2. Воддаль, зрэдку, нізавошта, напаказ.
3. Апоўдні, сторапу, цёмначы, неспраста.
4. Далоў, загадзя, таму, ненаўмысля.

3 варыянт

1. Назнарок, паблізу, потым, таму.
2. Зацемна, знадворку, сумыслу, чаму.
3. Зімой, кругом, ненаўмысна, сп’яна.
4. Здуру, наперакор,поруч, цяпер.

4 варыянт

1. Вакол, згарача, зранку, нарокам.
2. Вечарам, знізу, сумыслу, штосьці.
3. Насупраць, затое, зроду, неспраста.
4. Дзесьці, згарача, змалку, на смех.

8.3. УКАЖЫЦЕ ПРЫСЛОЎІ, ЯКІЯ ПІШУЦЦА РАЗАМ

1 варыянт

1. Былі (за)адно, быць (на)віду, бегчы (на)выперадкі.
2. Адчынены (на)сцеж, быць (на)пабягушках, (за)вочы гаварыць.
3. Гэта яму (на)руку, прамокнуць (на)скрозь, прыбудаваны (з)надворку.
4. (Да) зарэзу патрэбна, (з)лёгку стаміцца, кашуля (на)выпуск.

2 варыянт

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1.Вывучыць (на)памяць, захаваць (на)векі, сказаць (на)паследак.
2. (На)пярэдадні свята, прыйшоў (пад)вечар, (што)дзень спазняцца.
3. Зрабіць (на)адварот, стаяць (на)відавоку, (у)момант сабрацца.
4. Адказваць (па)чарзе, (з)даўна павялося, (з)ходу адказаць.

3 варыянт

1. Ісці (на)вобмацак, мяняцца (на)вачах, (у)рэшце зрабіць.
2. Прыйшоўся (да)спадобы, разбураны (да)рэшты, (у)глыбіні лесу.
3. (З)большага прыбраў, (з)боку (на)бок, усё (пад)чыстую.
4. (На)ляту схапіць, (на)раўне з усімі, удаўся (на)славу.

4 варыянт

1. Адкласці (на)заўтра, збірацца (да)дому, прыехаць (з)блізку.
2. Быць (на)відавоку, (з)роду не чуў, лезці (на)пралом.
3. Запомніць (на)заўсёды, (па)сярэдзіне старонкі, стаяць (па)сярэдзіне.
4. (За)пазухай трымаць, (на)скаку падхапіць, падысці (у)прытык.

8.4. УКАЖЫЦЕ ПРЫСЛОЎІ, ЯКІЯ ПІШУЦЦА ПРАЗ ЗЛУЧОК

1 варыянт

1. (Даўным)даўно, дзе(сьці), (па)летняму, (па)ціхеньку.
2. (Па)геройску, (па)горла, (па)іншаму, (па)малу.
3. (Па)беларуску, (па)зменна, (па)майстэрску, (па)парадку.
4. (Па)просту, (па)прыяцельску, (па)рознаму, (па)шчырасці.

2 варыянт

1. (Па)крысе, (па)роўну, (па)ўсякаму, (па)цяперашняму.
2. Абы(дзе), (па)асобна, (па)блізу, (сам)насам.
3. Пакуль(што), сяды(тады), толькі(што), (усё)такі.
4. (Па)вашаму, (па)брацку, (усё)адно, (усё)роўна.

3 варыянт

1. (Па)волі, (па)маленьку, (па)першае, (па)руску.
2. (Па)асобку, (па)доўгу, (па)старэчы, (па)цывільнаму.
3. (Па)народнаму, (па)твойму, (па)часту, (па)ціху.
4. Крыж(на)крыж, (на)крыж, калі(нікалі), калі(сьці).

4 варыянт

1. (Абы)калі, (па)суседску, (па)ўсюль, (по)плеч.
2. Далёка(далёка), (да)ўпаду, (да)часна, дзе(нідзе).
3. Дзе(небудзь), (па)англійску, (па)артыкульна, (па)троху.
4. (Па)абапал, (па)асенняму, (па)батальённа, (па)воўчы.

9. БЕЗАСАБОВА-ПРЭДЫКАТЫЎНЫЯ СЛОВЫ

9.1. УКАЖЫЦЕ СКАЗЫ З БЕЗАСАБОВА-ПРЭДЫКАТЫЎНЫМІ СЛОВАМІ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1 варыянт

1. а) Горача свяціла сонца. б) На дварэ было горача.
2. а) Дзіця адказвала ціха. б) У пакоі было ціха.
3. а) Бацькі ўставалі рана. б) Яшчэ вельмі рана для ягад.
4. а) Да зімы яшчэ далёка. б) Сябры жывуць далёка.

2 варыянт

1. а) Дзеці спявалі хораша. б) У лесе зімою надта хораша.
2. а) Гасцей сустрэлі цёпла. б) Раніцай на дварэ было цёпла.
3. а) Вучні адказвалі радасна. б) На сэрцы радасна.
4. а) Сын вучыцца добры. б) Усё будзе добра.

3 варыянт

1. а) Гэтая кніга мне патрэбна. б) Патрэбна ўсё гэта абмеркаваць.
2. а) Незнаёмага сустрэлі холадна. б) У хаце зрабілася холадна.
3. а) Дыктоўка напісана брудна. б) У класе было брудна.
4. а) Задача рашалася лёгка. б) Лёгка было бегчы.

4 варыянт

1. а) Сорам выйсці на вуліцу. б) Сорам не даваў спакойна спаць.
2. а) Не варта хваляваацца. б) Яна не варта вас.
3. а) Кніг прачытана дастаткова. б) Нам гэтага дастаткова.
4. а) Хвораму зрабілася горача. б) Юбіляра горача віншавалі.

10. СЛУЖБОВЫЯ ЧАСЦІНЫ МОВЫ

10.1. УКАЖЫЦЕ СЛОВЫ, ЯКІЯ БЕЗ ПРЫСТАЎКІ НЕ(НЯ) НЕ ЎЖЫВАЮЦЦА

1 варыянт

1. (Не)абгрунтаваныя доказы, (не)абдуманы адказ, (не)аглядныя прасторы.
2. (Не)абабраны гарох, (не)адкладная справа, (не)абжыты куток.
3. (Не)абсталяванае памяшканне, (не)адольнае жаданне, (не)пакорны народ.
4. (Не)ардынарны ўчынак, (не)пахісны прынцып, (ня)спынны рух.

2 варыянт

1. Бедны (не)дарэка, змяніўся (не)ўпрыкмет, (не)шматслоўны адказ.
2. Застацца (не)вукам, зрабіць (не)хаця, (не)выхаваны чалавек.
3. (Не)гатыўныя адносіны, прыйшоў (не)ўспадзеўкі, (ня)ўважлівы студэнт.
4. (Не)здарма кажуць, прыехаў (не)ўзабаве, (не)добрасумленныя адносіны.

3 варыянт

1. Блакітныя (не)забудкі, (не)бяспечнае становішча, чалавек-(не)відзімка.
2. (Не)верагодны факт,(не)давучкай застацца, прыйшло (не)ўзаметку.
3. (Не)згасальны агонь, нешта (не)здаровіцца, (не)міласэрная спякота.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

4. (Не)змаўкальныя апладысменты, (не)істотныя заўвагі, (не)ймаверная воля.

4 варыянт

1. (Не)кампетэнтны чалавек, крыклівае (не)маўля, старэчая (не)мач.
2. (Не)мнагаводная рэчка, (не)навідзець здраду, усталявалася (не)пагадзь.
3. (Не)падкупны чалавек, (не)пазбежныя страты, (не)парушны парадак.
4. (Не)паседлівае дзіця, (не)паслухмяны хлопчык, (ня)ўхільна змагацца.

10.2. УКАЖЫЦЕ СЛОВЫ, ЯКІЯ З ЧАСЦІЦАЙ НЕ ПІШУЦЦА ЗАЎСЁДЫ АСОБНА

1 варыянт

1. (Не)вясёлы, (не)дагледжаны, (не)варта, (не)дужа.
2. (Не)быў, (не)далёка, (не)супраць, (не)складаны.
3. (Не)заслужаны, (не)матчын, (не)толькі, (не)цярплівы.
4. (Не)зусім, (не)слухаючы, (не)цікава, (не)шчаслівы.

2 варыянт

1. (Не)бяспечны, (не)жоўты, (не)зважаючы, (не)любімы.
2. (Не)знаёмы, (не)прыбраны, (не)ўстрывожан, (не)шкода.
3. (Не)горшы, (не)рабіў, (не)сказаўшы, (не)ўсхваляваны.
4. (Не)жалезны, (не)запланаваны, (не)могучы, (не)па-людску.

3 варыянт

1. (Не)бачачы, (не)спакойна, (не)трэба, (не)ўцякаў.
2. (Не)па-мойму, (не)прыгожы, (не)хацеў, (не)ўдача.
3. (Не)раз, (не)скошан, (не)прыглядваючыся, (не)шляхетны.
4. (Не)дазволіць, (не)кожны, (не)па-чалавечы, (не)ядавіты.

4 варыянт

1. (Не) да смеху, (не)засланы, (не)лепшы, (не) праблематычна.
2. (Не)дрэнны, (не)прадуманы, нічколькі (не)цікавы, (не)разумеючы.
3. (Не)льга, (не)можна, (не) слухацца, (не) падпісан.
4. (Не)да твару, (не) мой, (не)пакоіцца, (не)хвалюючыся.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

АДКАЗЫ ДА ТЭСТАВЫХ ЗАДАННЯЎ

Тэма	Заданне	Варыянт			
		1	2	3	4
1	1.1	1, 3	2, 3	2, 4	2, 4
2	2.1	1 а, 2 б, 3 б, 4 а	1 а, 2 а, 3 б, 4 б	1 а, 2 б, 3 б, 4 а	1 б, 2 а, 3 а, 4 б
	2.2	1 а, 2 б, 3 а, 4 б	1 б, 2 а, 3 а, 4 б	1 б, 2 а, 3 б, 4 а	1 а, 2 б, 3 б,4 а
	2.3	1, 2	1, 4	2, 3	3, 4
	2.4	1,3	2, 3	1, 2, 4	3, 4
	2.5	1, 2	2, 3, 4	1, 3	3
	2.6	1, 2, 3	2, 3	1, 2	2, 4
	2.7	1, 2	3, 4	2, 3	2, 3
	2.8	1, 2	1, 4	3, 4	2 , 3
	2.9	1, 2	1, 3	1, 3	2, 3
	2.10	2, 3	1, 2	3, 4	1,4
	2.11	4	1, 3	2,3	1, 2
	2.12	2, 3	1, 3	2, 3	2, 4
	2.13	1, 3	1, 2, 4	1,2	1, 4
3	3.1				
	3.2				
	3.3				
	3.4				
	3.5				
	3.6				
	3.7				
	3.8				
	3.9				
4	4.1	1, 3	2, 3	1, 2	1, 4
	4.2	1, 2, 4	1, 2,4	2,3, 4	1,2, 3
	4.3	1, 2, 4	2, 3	1, 4	1, 3, 4
	4.4	3, 4	3, 4	3, 4	1, 2
	4.5	1	3	1,3	3
	4.6	1, 2	2, 4	1, 4	2, 3
	4.7	1, 2	3, 4	3, 4	2, 4
5	5.1	1, 2	2, 3	3, 4	1
	5.2	1, 4	2, 3	3, 4	2, 4
	5.3	1, 3	2, 4	3, 4	4
6	6.1	б, бг, д, г, в, а, б, д	в, б, д, аб, г, в, а, б	б, г, в, а, б, аб, г, д	в, г, г, бв, д, аб, г, а
	6.2	б, а, в, -	-, -, -, б	-, б, -, а	в, а, б, -
	6.3	1, 2, 3	1, 2, 3	2, 3, 4	1, 2, 4
	6.4	1	4	3	1, 2

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

	6.5	3, 4	1, 3	3, 4	2
	6.6	1, 4	1	4	2, 3
	6.7	3	1	1, 3	2
	6.8	1, 2	1, 4	2, 3	2, 3, 4
	6.9	1, 3	1, 2	2, 4	1, 4
	6.10	3	2	2, 4	3, 4
	6.11	3, 4	4	2	3
	6.12	-, в, -, а	б, г, -, -	б, -, а, -	-, в, г, -
	6.13	1, 4	3	4	2, 3
	6.14	1, 2, 4, 6, 7	1, 3, 4, 6, 7, 8	1, 2, 4, 5, 6	1, 2, 5, 6, 7, 8
7	7.1	в, а, б, б, в, а, б, а	б, в, а, б, в, в, а, а	а, б, в, а, б, а, в, в	а, б, а, б, б, в, в, б

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ